

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО
Гуманітарно-педагогічний
19 2026 .

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ЛАТИНСЬКА МОВА

Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Спеціальність В11 Філологія (за спеціалізаціями)

Освітня програма Англійська мова та друга іноземна

Факультет Гуманітарно-педагогічний

Розробник: професор кафедри філософії та міжнародної комунікації, доктор філологічних наук, професор Василь ШИНКАРУК, доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації, кандидат філологічних наук, доцент Ірина ВАКУЛИК; доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації, кандидат юридичних наук, доцент Олександра Шинкарук

Київ - 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Вивчення латинської мови відіграє важливу роль у професійній підготовці майбутніх фахівців, оскільки вона становить підґрунтя багатьох професійно орієнтованих дисциплін. Латинська мова є важливим інструментом для розуміння витоків європейської цивілізації, культури, науки та права. Її вивчення сприяє розвитку аналітичного мислення, мовної компетентності, навичок аргументації та ефективних стратегій навчання. Знання латини допомагає глибше усвідомити походження багатьох сучасних понять і термінів, що широко використовуються у професійній та науковій діяльності. Навчальна дисципліна спрямована на формування у студентів базових знань із латинської мови, засвоєння основ її фонетичної, лексичної та граматичної систем, а також набуття практичних умінь читання, аналізу й перекладу латинських текстів. Особлива увага приділяється опануванню латиномовної термінології, що становить основу багатьох сучасних галузей знань, та ознайомленню з процесами запозичення латинської лексики в сучасні мови. У результаті вивчення дисципліни здобувачі освіти оволодівають навичками правильного читання та перекладу латинських текстів, засвоюють основні граматичні закономірності латинської мови, розширюють свій термінологічний словник і набувають здатності використовувати латинські терміни та вислови у навчальній та професійній діяльності. Крім того, курс сприяє розвитку загальної мовної культури, академічної грамотності та професійної підготовки майбутніх фахівців.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь

Освітній ступінь	Першого (бакалаврського) ОП
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В11 Філологія (за спеціалізаціями)
Освітня програма	Англійська мова та друга іноземна
Факультет/ННІ	Гуманітарно-педагогічний

Характеристика навчальної дисципліни

Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	2
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-

Форма контролю	Екзамен
----------------	---------

Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти (повний термін навчання)

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	16 год.	2 год.
Лабораторні роботи	-	-
Практичні, семінарські заняття	30 год.	-
Самостійна робота	74 год.	118 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	-
Форма контролю	Екзамен	Екзамен

Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: Мета дисципліни полягає у формуванні базових знань з латинської мови як фундаменту європейської мовної та культурної традиції, а також у розвитку навичок розуміння, перекладу й аналізу латинських текстів різних рівнів складності. Дисципліна спрямована на оволодіння студентами основами латинської граматики та лексики, засвоєння міжнародної наукової та лінгвістичної термінології латинського походження, що є необхідним для глибшого розуміння структури англійської мови та її історичного розвитку. Окрему увагу приділено формуванню вміння використовувати латинізми в лінгвістичних, літературознавчих і перекладознавчих дослідженнях, а також розвитку загальної філологічної культури та професійної компетентності майбутніх фахівців з англійської філології.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Латинська мова» (за їх наявності) ОК 2 Вступ до мовознавства, ОК8 Сучасна українська мова та література, ОК 18 Загальнотеоретичний курс англійської мови

Набуття компетентностей

ЗК5 — Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6 — Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7 — Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ФК1 — Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

Програмні результати навчання

ПРН2 — Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН3 — Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН7 — Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН12 — Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН17 — Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Модуль 1. Модуль 1. Фонетика. Морфологія												
Тема 1. Історія розвитку латинської мови та її роль у формуванні міжнародної наукової термінології.	2	-	-	-	10	12	-	-	-	-	14	14
Тема 2. Фонетична система латинської мови. Довгі та короткі склади, наголос	2	-	-	4	10	16	2	-	-	-	14	16
Тема 3. Дієслово. Граматичні категорії. Часи. Дієвідмінювання.	2	-	-	4	10	16	-	-	-	-	14	14
Тема 4. Іменник. Граматичні категорії. Іменники I–V відмін.	2	-	-	8	10	20	-	-	-	-	14	14
Разом за модулем 1	8	0	0	16	40	64	2	0	0	0	56	58
Модуль 2. Модуль 2. Словотвір. Синтаксис.												
Тема 1. Словотвір у системі дієслова, іменника, прикметника. Узгодження прикметників з іменниками. Прикметники III відміни.	2	-	-	-	10	12	-	-	-	-	14	14

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Тема 2. Словотвір. Займенник.	2	-	-	4	10	16	-	-	-	-	14	14
Тема 3. Структура речення. Прислівник. Прийменник	2	-	-	6	5	13	-	-	-	-	14	14
Тема 4. Числівник. Використання інструментів лінгвістичного аналізу у перекладі	2	-	-	4	9	15	-	-	-	-	20	20
Разом за модулем 2	8	0	0	14	34	56	0	0	0	0	62	62
Курсовий проект (робота)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	16	0	0	30	74	120	2	0	0	0	118	120

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Історія розвитку латинської мови та її роль у формуванні міжнародної наукової термінології.	2
2	Тема 2. Фонетична система латинської мови. Довгі та короткі склади, наголос	2
3	Тема 3. Дієслово. Граматичні категорії. Часи. Дієвідмінювання.	2
4	Тема 4. Іменник. Граматичні категорії. Іменники I –V відмін.	2
5	Тема 5. Словотвір у системі дієслова, іменника, прикметника. Узгодження прикметників з іменниками. Прикметники III відміни.	2
6	Тема 6. Словотвір. Займенник.	2
7	Тема 7. Структура речення. Прислівник. Прийменник	2
8	Тема 8. Числівник. Використання інструментів лінгвістичного аналізу у перекладі	2
Всього годин		16

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Фонетична система латинської мови. Правила вимови та наголошення. Читання	4
2	Verbum. Часи системи інфекта	4
3	Nomen substantivum. Особливості відмінювання іменників III відміни	4

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
4	Nomen adiectivum. Узгодження прикметників з іменниками. Відмінювання атрибутивних словосполучень	4
5	Практичне застосування словотвірних правил для утворення форм дієслів, іменників та прикметників. Займенники у перекладацькій діяльності	4
6	Структура простого і складного речення. Граматичний порядок слів.	6
7	Практичне складання перекладів латинських текстів з акцентом на правильне застосування граматичних правил та інструментів лінгвістичного аналізу. Числівники	4
Всього годин		30

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості вимови термінів грецького походження.	10
2	Особливості наголошення термінів. Буквосполучення.	10
3	Дієслово. Дієвідмінювання. Студентський гімн «Gaudeamus».	10
4	Лексичний мінімум – латинські терміни I, II відмін. Особливості відмінювання іменників III відміни. Узгодження іменника з прикметником.	10
5	Загальні відомості про словотвір. Складання основ.	10
6	Суфіксація. Префіксація. Займенник. Прийменник.	10
7	Прислівник. Числівник. Структура речення	10
8	Фразеологічний мінімум – 100 сентенцій.	4
Всього годин		74

Методи навчання

Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- Усне опитування для перевірки розуміння граматичних правил та лексики
- Тестування для оцінки знань фонетики, морфології та лексики
- Перекладацькі вправи для визначення рівня навичок перекладу латинських текстів
- Аналіз та коментування перекладів студентів
- Поточне оцінювання через виконання домашніх завдань та вправ
- Модульний контроль для перевірки засвоєння кожного модуля дисципліни
- Письмовий іспит з перекладу та аналізу текстів

Методи навчання:

- Лекційні заняття з використанням мультимедійних презентацій для пояснення граматичних структур
- Практичні заняття з перекладом та аналізом латинських текстів
- Групові та парні вправи для закріплення навичок читання, перекладу та аналізу
- Інтерактивні заняття з використанням сучасних педагогічних технологій (мультимедійні вправи, онлайн-ресурси)
- Самостійна робота з використанням електронних платформ для закріплення лексики та граматичних правил
- Проектна робота з дослідження історії латинської мови та її впливу на сучасні мови

Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модуль 1. Модуль 1. Фонетика. Морфологія		
Лабораторна робота. Особливості вимови термінів грецького походження	ПРН 12, ПРН 17. Вивчення основних аспектів фонетики та морфології латинської мови, зокрема вимови термінів грецького походження, наголошення, дієвідмінювання та особливостей відмінювання іменників. Студенти здобудуть навички аналізу мовних одиниць, їх взаємодії та характеристик мовних явищ, що сприятиме розумінню структури латинської мови та її застосуванню у філологічних дослідженнях.	15
Лабораторна робота. Особливості наголошення термінів. Буквосполучення.		15
Лабораторна робота. Дієслово. Дієвідмінювання. Студентський гімн «Gaudeamus».		15

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Лабораторна робота. Лексичний мінімум – латинські терміни I, II відмін. Особливості відмінювання іменників III відміни. Узгодження іменника з прикметником.		15
Самостійна робота. Особливості вимови термінів грецького походження.		10
Самостійна робота. Особливості наголошення термінів. Буквосполучення.		10
Самостійна робота. Дієслово. Дієвідмінювання. Студентський гімн «Gaudeamus».		10
Самостійна робота. Лексичний мінімум – латинські терміни I, II відмін. Особливості відмінювання іменників III відміни. Узгодження іменника з прикметником.		10
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Модуль 2. Словотвір. Синтаксис.		
Лабораторна робота. Загальні відомості про словотвір. Складання основ.	ПРН 12, ПРН 17. Аналіз основних аспектів словотвірних процесів та синтаксису латинської мови. Студенти навчаться створювати слова за допомогою суфіксації та префіксації, розуміти структуру речень та використовувати фразеологізми для глибшого розуміння мовних закономірностей.	15
Лабораторна робота. Суфіксація. Префіксація. Займенник. Прийменник.		15
Лабораторна робота. Прислівник. Числівник. Структура речення.		15
Лабораторна робота. Фразеологічний мінімум – 100 сентенцій.		15

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Самостійна робота. Загальні відомості про словотвір. Складання основ.		10
Самостійна робота. Суфіксація. Префіксація. Займенник. Прийменник.		10
Самостійна робота. Прислівник. Числівник. Структура речення.		10
Самостійна робота. Фразеологічний мінімум – 100 сентенцій.		10
Всього за модулем 2		100
Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»		
Навчальна робота (разом за семестр)		70
Підсумковий екзамен		30
Разом за курс		100

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/залік)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Лабораторні, самостійні та модульні роботи необхідно здавати у заплановані терміни. Перескладання модульних робіт допускається за наявності поважних причин у визначені кафедрою строки.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування, використання сторонніх матеріалів і несанкціонованих пристроїв під час виконання контрольних робіт, заліку або екзамену заборонено.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. Пропуски відпрацьовуються згідно з індивідуальним графіком та правилами кафедри.

Навчально-методичне забезпечення

-електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3864>);

Рекомендовані джерела інформації

1. Балалаєва, О., Вакулик, І. (2017). Методика використання електронних підручників для навчання латинської мови студентів аграрних ВНЗ. *Наука та освіта*, 8, 157-164.
2. Вакулик, І. І. (2020). «Гаудеамус» від джерел походження до культу. *Міжнародний філологічний часопис* 11(2). <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Filol/issue/view/596>
3. Вакулик, І. І. (2023). Багатство лексичного фонду європейських мов крізь призму термінів міжнародної дипломатії. *Міжнародний філологічний часопис*, 27(2). [https://doi.org/10.31548/philolog14\(2\).2023.05](https://doi.org/10.31548/philolog14(2).2023.05)
4. Тарасова, Г. М. (2020). Латинська мова для юристів = *Lingua Latina iuridicialis*: підручник. Одеса: Гельветика. 343 с
5. Шаманова, Н. Є. (2021). Латинська мова: навчальний посібник з вивчення дисципліни. Миколаїв: НУК, 2021. 141 с.
6. Шинкарук, В. Д. (2011). *Lingua Latina iuridicialis*. Латинська мова для юристів: Підручник. Чернівці: Чернівецький нац. університет, 2011. 576 с.
7. Шинкарук, В.Д. (2019). Особливості семантичних різновидів предикатів кількості в латинській мові. *International journal of philology*. Міжнародний філологічний часопис, 10 (2), 5-12.
8. Шинкарук, В. Д. (2020). Семантико-синтаксична структура речень з числівниковим компонентом в латинській мові. *International journal of philology*. Міжнародний філологічний часопис, 11 (2), 6-15.
9. Шинкарук, В. Д. (2020). МД - структури з підрядними з'ясувальними відношеннями в латинській мові. *International journal of philology*. Міжнародний філологічний часопис, 11 (3), 6-12.
0. Шинкарук, В. Д. (2020). Особливості перехідних МД-структур із з'ясувально-причинними відношеннями в латинській мові. *International journal of philology*. Міжнародний філологічний часопис, 11 (4), 6-13.
1. Шинкарук, В. Д. Латинська мова: підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. Київ: Міленіум. 533 с.
2. Шинкарук, В. Д. (2021). Лінгвістичний статус МД-структур із з'ясувально-умовними відношеннями в латинській мові. *International journal of philology*. Міжнародний філологічний часопис, 12 (1), 16-21.

3. Shynkaruk, V., Chaika, O., & Teleky, M. (2024). Classification of word formation categories in Latin adjectives. *International journal of philology*, 15(4), 21-34.
4. Shynkaruk, Vasyl (2025) & Chaika, O. Numerals as a specialized means to express quantitative predicates in Latin Числівники як спеціалізовані засоби вираження предиката кількості в латинській мові. *International journal of philology*, 16 (2), 79-95.
5. Shynkaruk, Vasyl (2025). Structural-semantic types of predicates in Latin. Структурно-семантичні типи присудків у латинській мові // *International journal of philology*, 29(4), 9-25
6. Shynkaruk, Vasyl (2026) & Shynkaruk, Oleksandra. Functional and Stylistic Features of Genitive Constructions in Latin. Функційно-стилістичні особливості генетивних конструкцій у латинській мові // *International journal of philology*, 17(1), 9-27.